

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
«27» березня 2025 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування

Освітній ступінь:	бакалавр
Основа вступу:	освітній ступінь бакалавр або магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст)
Спеціальність:	A3 Початкова освіта
Термін навчання:	2 роки 10 місяців

Запоріжжя – 2025

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	3
2. Зміст програми.....	4
3. Питання.....	8
4. Критерії оцінювання.....	10
5. Список рекомендованої літератури.....	11

1. Пояснювальна записка

Мета вступного фахового випробування для вступу на здобуття бакалаврського рівня вищої освіти: з'ясувати підготовленість вступника до здобуття вищої освіти на бакалаврському рівні зі спеціальності АЗ Початкова освіта для формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу спеціальності.

Форма фахового вступного іспиту – усний іспит.

Усний іспит – це теоретичні завдання, виконання яких дає можливість виявити підготовленість вступника до здобуття вищої освіти.

Загальна кількість завдань – 2.

Формат проведення фахового вступного іспиту.

Фаховий вступний іспит проводиться дистанційно з використанням платформи (програмного забезпечення) для проведення відеоконференцій Zoom.

У встановлений розкладом час початку фахового вступного іспиту члени фахової комісії розпочинають відеоконференцію, долучають до неї вступників, здійснюють їх автентифікацію та інформують про правила проведення вступного іспиту й часові обмеження.

Автентифікація вступника передбачає:

- встановлення аудіо та візуального контакту зі вступником на платформі для відеоконференцій;

- демонстрацію документа, що посвідчує особу (паспорт громадянина України у формі книжечки або ID-картки, паспорт громадянина України для виїзду за кордон у тому числі Е-паспорт, Е-паспорт для виїзду за кордон, Е-документ).

На початку фахового вступного іспиту члени фахової комісії рандомно задають 2 питання з переліку, поданого в програмі.

Вступник готує відповіді на питання і в режимі відеоконференції відповідає на них і на додаткові запитання членів фахової комісії.

Члени фахової комісії оцінюють відповіді вступників.

Результати фахового вступного іспиту оголошуються не пізніше наступного дня після його проведення шляхом розміщення відповідних відомостей на офіційному вебсайті Бердянського державного педагогічного університету bdrp.org.ua у вкладці ВСТУПНИКУ.

У разі повітряної тривоги складання фахового вступного іспиту призупиняється, учасники можуть пройти до укриття. Після відбою повітряної тривоги учасники можуть продовжити складання фахового вступного іспиту.

2. Зміст програми

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Роль педагогічної професії в сучасному суспільстві

Виникнення і становлення педагогічної професії. Зміст педагогічної професії (зовнішні показники, соціальний статус, престиж професії, внутрішні характеристики). Своєрідність педагогічної професії. Поняття про спеціальність, кваліфікацію.

Зміст поняття «освіта». Система та структура освіти в Україні. Вища освіта як складова системи освіти України. Основні принципи, на яких базується педагогічна освіта України. Система педагогічної освіти, напрямки її реалізації. Заклад вищої освіти, його структура. Характеристика освітнього процесу в ЗВО. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», ОПП, навчальний план зі спеціальності АЗ Початкова освіта. Форми та методи організації освітнього процесу в закладі вищої освіти (лекція; практичні, семінарські, лабораторні заняття; колоквиуми тощо). Контроль та оцінка досягнень здобувачів вищої освіти. Академічна доброчесність. Принципи академічної доброчесності.

Сутність та форми організації самостійної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти

Зміст і специфіка самостійної роботи здобувачів. Типи та форми організації самостійної роботи у ЗВО. Самостійна робота під час аудиторних та позааудиторних занять.

Культура самостійної праці здобувачів. Особливості роботи з науковим текстом. Вимоги до написання реферату. Складання планів. Прийоми тайм-менеджменту. Портфоліо. Конспектування. Мультимедійна презентація.

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти, її місце і значення в професійній підготовці.

Самоосвіта та самовиховання в системі безперервної професійної освіти педагога. Безперервна освіта – засіб професійного самовдосконалення педагога. Професійна самоосвіта педагога. Структура професійного самовиховання педагога.

Сутність та структура педагогічної діяльності

Поняття «педагогічна діяльність». Педагогічна діяльність як система. Етапи педагогічної діяльності. Структура та зміст педагогічної діяльності. Специфіка професійної педагогічної діяльності.

Професійні вимоги до особистості педагога. Педагогічні здібності: їх сутність та види. Професійні знання та вміння вчителя. Поняття «педагогічне спілкування», його компоненти. Стилі педагогічного спілкування. Конфлікти в педагогічному спілкуванні та їх подолання.

ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Предмет і завдання педагогіки

Педагогіка як наука, її становлення та розвиток. Поняття «педагогіка». Основні етапи становлення: донауковий, концептуальний, системний. Стадії розвитку педагогіки: народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка.

Предмет педагогіки. Різні підходи до його визначення. Основні категорії педагогіки. Джерела розвитку педагогіки. Основні проблеми, що розробляє педагогіка.

Функції педагогічної науки: теоретична (дослідження законів, закономірностей педагогічних явищ і процесів, обґрунтування змісту, принципів, методів і форм навчання і виховання), теоретично-прикладна (вивчення педагогічного досвіду і створення на його базі педагогічної теорії, експериментальне дослідження педагогічної діяльності, вироблення педагогічної технології).

Структура педагогічної науки, її галузі. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Завдання педагогіки на сучасному етапі. Напрями, течії зарубіжної педагогіки.

Логіка і методика педагогічних досліджень

Сутність і особливості наукових досліджень у педагогіці. Методологія педагогіки. Характеристика методів науково-педагогічного дослідження: емпіричні (педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, педагогічне опитування, вивчення шкільної документації та учнівських робіт, рейтингу, узагальнення незалежних характеристик, психолого-педагогічного тестування, аналізу результатів діяльності учня, соціометрії); теоретичні (аналіз, синтез, індукція та дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація, моделювання); математичні та статистичні методи (реєстрування, ранжування, моделювання, вимірювання).

Етапи педагогічного дослідження: визначення проблеми дослідження; вивчення поставлених наукових фактів, положень, висновків; вивчення шкільної практики; формулювання гіпотези; здійснення експериментальної роботи; вивчення передового досвіду; зіставлення експериментальних даних з масовою практикою; узагальнення результатів дослідження, формулювання наукових висновків; оформлення результатів дослідження, впровадження їх у життя.

Розвиток, виховання і формування особистості

Поняття розвитку і формування особистості. Напрями розвитку людини: анатомо-фізіологічний, психічний, соціальний. Види розвитку і формування особистості: стихійний, цілеспрямований, саморозвиток і самоформування. Основні фактори розвитку і формування особистості: біологічний, соціальний, виховання, активна діяльність особистості. Закономірності та рушійні сили розвитку особистості. Зарубіжні теорії розвитку особистості.

Мета та завдання національного виховання

Поняття мети виховання. Фактори, які впливають на визначення мети виховання. Проблема мети виховання у працях видатних педагогів:

М. Пирогова, Г. Ващенко, К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського.

Сучасне визначення головної мети виховання. Мета виховання у контексті державних документів про освіту і виховання.

Завдання основних напрямів всебічного розвитку особистості. Завдання розумового, морального, естетичного, трудового, фізичного виховання.

Зарубіжна педагогіка про мету виховання (неопозитивізм, прагматизм, екзистенціалізм, гуманістична).

Цілісний педагогічний процес

Сутність і динаміка розвитку педагогічного процесу. Основні компоненти педагогічного процесу.

Закономірності і принципи педагогічного процесу. Технологія педагогічного процесу.

Основні напрями вдосконалення педагогічного процесу: гуманізація і демократизація, забезпечення суб'єктивності виховання, урахування закономірностей і принципів педагогічного процесу; інтеграція науки, освіти і практики; підвищення науково-теоретичного рівня і зміцнення практичної спрямованості; оптимізація; інтенсифікація; вдосконалення підготовки вихователів та їх педагогічної майстерності; використання сучасних технологій і методів навчання і виховання; технічне переобладнання педагогічного процесу.

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Вступ до психології

Визначення психології як науки та її завдання. Рефлекторна природа психіки. Психіка і свідомість. Основні галузі психологічних знань. Зв'язок психології з іншими науками. Основні напрями в сучасній психології. Основні вимоги до методів психології. Основні та додаткові методи психології. Розвиток психіки і свідомості. Історичний розвиток людської свідомості.

Діяльність

Поняття про діяльність. Зміст і структура діяльності. Засоби діяльності. Основні види діяльності людини.

Особистість

Поняття про особистість та її структуру. Теорії особистості. Особистість, індивід, індивідуальність. Біологічне та соціальне в структурі особистості. Спрямованість як центральне утворення особистості. Форми спрямованості: потяги і схильності, потреби і мотиви, інтереси, світогляд і переконання. Установка особистості. Ціннісні орієнтації особистості: термінальні та інструментальні. Поняття про самосвідомість, її психологічна сутність. Структура самосвідомості. Я-концепція особистості. Самооцінка. Рефлексія, ідентифікація. Психологічний захист і його

механізми. Формування особистості. Різні підходи до періодизації психічного розвитку.

Спілкування

Поняття про спілкування його функції та умови. Структура спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Вербальна та невербальна комунікація. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Роль і рольові очікування. Спілкування як сприймання і розуміння людьми один одного. Ефекти у спілкуванні: ефект «ореола», ідентифікації, стереотипізації. Види спілкування: міжособистісне, міжгрупове, особистісно-групове; безпосереднє та опосередковане; короткочасне та довготривале; інтимне, ділове, соціально-рольове. Стилi спілкування. Ефективність спілкування.

Пізнавальні психічні процеси

Поняття про увагу. Функції уваги. Природа уваги. Види уваги. Властивості уваги.

Поняття про відчуття. Фізіологічні механізми відчуттів. Класифікація та види відчуттів. Властивості і закономірності відчуттів.

Поняття про сприймання. Рефлекторна природа сприймань. Види сприймання. Властивості сприймання.

Поняття про пам'ять. Природа пам'яті. Теорії і закони пам'яті. Класифікація та види пам'яті. Характеристики процесів пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті.

Поняття про мислення. Розумові дії та операції. Форми мислення. Види мислення. Індивідуальні відмінності в мисленні людей.

Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Основні прийоми створення образів уяви. Класифікація та види уяви. Індивідуальні особливості уяви.

Емоційно-вольові процеси

Поняття про почуття та емоції. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Види емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття.

Поняття про волю. Функції волі. Природа волі. Довільні дії та їх особливості. Основні фази складної вольової дії. Індивідуальні особливості волі людини.

Індивідуально-психологічні особливості особистості

Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип ВНД і темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Властивості темпераменту. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності.

Поняття про характер. Природні і соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Провідні риси характеру. Поняття акцентуації характеру. Основні умови та механізми формування характеру.

Поняття про здібності. Природні і соціальні передумови здібностей. Задатки. Структура та види здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей.

3. Питання

1. Зміст педагогічної професії (зовнішні показники, соціальний статус, престиж професії, внутрішні характеристики).
2. Поняття «освіта», система та структура освіти в Україні.
3. Заклад вищої освіти, його структура. Характеристика освітнього процесу в ЗВО.
4. Академічна доброчесність, принципи академічної доброчесності.
5. Науково-дослідна робота студентів, її місце і значення в професійній підготовці.
6. Самоосвіта та самовиховання в системі безперервної професійної освіти педагога.
7. Безперервна освіта як засіб професійного самовдосконалення педагога.
8. Етапи педагогічної діяльності, її структура та зміст. Специфіка професійної педагогічної діяльності.
9. Професійні вимоги до особистості педагога.
10. Педагогічні здібності: їх сутність та види. Професійні знання та вміння вчителя.
11. Поняття «педагогічне спілкування», його компоненти. Стили педагогічного спілкування. Конфлікти в педагогічному спілкуванні та їх подолання.
12. Основні етапи становлення педагогіки: донауковий, концептуальний, системний.
13. Стадії розвитку педагогіки: народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка.
14. Теоретична та теоретично-прикладна функції педагогічної науки.
15. Структура педагогіки, її галузі, зв'язок з іншими науками.
16. Завдання педагогіки на сучасному етапі.
17. Напрями, течії зарубіжної педагогіки.
18. Сутність і особливості наукових досліджень у педагогіці. Етапи педагогічного дослідження.
19. Емпіричні, теоретичні, математичні та статистичні методи науково-педагогічного дослідження, їх характеристика.
20. Сутність мети виховання, національне виховання.
21. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України.
22. Завдання основних напрямів усебічного розвитку особистості.
23. Поняття про особистість, її розвиток і формування.
24. Спадковість як чинник розвитку та формування особистості. Середовище як чинник розвитку та формування особистості.
25. Виховання як визначальний чинник розвитку та формування особистості.
26. Діяльність як чинник розвитку та формування особистості.
27. Теорії розвитку та формування особистості.

28. Вікова періодизація в педагогіці.
29. Характеристика дошкільного дитинства. Особливості розвитку учнів шкільного віку.
30. Цикли освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
31. Психологія як науки, етапи її розвитку; міждисциплінарні зв'язки та значення в реаліях сьогодення.
32. Розвиток психіки і свідомості. Історичний розвиток людської свідомості.
33. Принципи і методи психологічної науки, характеристика одного (на вибір).
34. Поняття про психіку, її функції, форми вираження, стадії розвитку.
35. Суть свідомості, її ознаки та структура.
36. Структура діяльності (проілюструйте конкретним прикладом).
37. Етапи формування навички, її взаємодія з наявними в людини навичками.
38. Поняття «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
39. Структура особистості за К. Платоновим, З. Фрейдом.
40. Провідні захисні механізми, їх суть. Приклади описаних захисних механізмів або з власного життя, або відомих людей, кіногероїв.
41. Поняття «самосвідомість» та «Я-концепція» особистості, їх структура.
42. Самооцінка; рефлексія, ідентифікація особистості.
43. Поняття «спрямованість», її форми.
44. Ціннісні орієнтації особистості: термінальні та інструментальні.
45. Індивідуально-типологічна сфера особистості (темперамент, характер, здібності).
46. Пізнавальна сфера особистості (увага, відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява).
47. Емоційна сфера особистості (емоції, почуття).
48. Вольова сфера особистості.
49. Ефекти у спілкуванні: ефект «ореола», ідентифікації, стереотипізації.
50. Види спілкування: міжособистісне, міжгрупове, особистісно-групове; безпосереднє та опосередковане; короткочасне та довготривале; інтимне, ділове, соціально-рольове.

4. Критерії оцінювання

Фаховий вступний іспит для осіб, які претендують на зарахування за освітнім рівнем «бакалавр», оцінюється за 200-бальною шкалою :

– 190-200 балів – вступник виявляє особливі здібності, вміє самостійно здобувати знання, знаходити та опрацьовувати необхідний матеріал, використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументувати відповіді, самостійно розкривати власні обдарування і нахили;

– 180-189 балів – вступник вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

– 160-179 балів – вступник вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію; загалом самостійно застосовувати її на практиці; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

– 140-159 балів – вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; виправляє помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

– 120-139 балів – вступник володіє теоретичним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей вступника відповідає мінімальним критеріям);

– 100-119 балів – вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину теоретичного матеріалу (до 20 %);

– 0-99 балів – вступник володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

До участі у конкурсному відборі не допускається вступник, який продемонстрував незнання значної частини програмного матеріалу, допускав суттєві помилки при визначенні понять і отримав 0-99 балів.

5. Список рекомендованої літератури

ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

1. Барбашова І. Основи педагогіки : навч. посіб. 3-тє вид., онов. та випр. Мелітополь : Видавничий будинок міської друкарні, 2022. 130 с. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/487> (дата звернення: 25.05.2024).
2. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка: посібник. Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2017. 181 с.
3. Варій М. Й., Ортинський В. Л. Основи психології і педагогіки: підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 548 с.
4. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2109/1/np_zagalni_osnovy.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
5. Козловський Ю. М., Дольнікова Л. В. Педагогіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 232 с.
6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 25.02.2025).
7. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.07.2019 № 1038. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf> (дата звернення: 25.02.2025).
8. Нова українська школа: порадник для вчителя/під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: Плеяди, 2017. 206 с.
9. Про вищу освіту: Закон України від 25.09.2020 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 25.05.2024).
10. Про освіту : Закон України від 04.01.2024 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 25.02.2025).
11. Про дошкільну освіту : Закон України від 31.03.2023 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 25.02.2025).
12. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020–2025 роки : Постанова КМ України від 09.10.2020 № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.02.2025).

13. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 01.01.2024 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/463-20#Text> (дата звернення: 25.02.2025).

14. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження КМ України від 22.08.2018 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.02.2025).

15. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні : Розпорядження КМ України від 08.10.2022 № 710-2018-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.02.2025).

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

1. Буняк Н. А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль : Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с. URL: <http://surl.li/tymxk> (дата звернення: 25.02.2025).

2. Васянович Г. П. Основи психології : навч. посіб. Київ : Педагогічна думка, 2012. 114 с. <http://surl.li/tynac> (дата звернення: 25.02.2025).

3. Власенко Ю. К. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Психологія» для студентів денної форми навчання. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2017. 51 с. <http://surl.li/tynal> (дата звернення: 25.02.2025).

4. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 388 с. <http://surl.li/tynbj> (дата звернення: 25.02.2025).

5. Колобич О. П. Загальна психологія : навч.-метод. посіб. Львів, 2018. 172 с. <http://surl.li/tyncb> (дата звернення: 25.02.2025).

6. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра, 2020. 564 с. <https://lira-k.com.ua/preview/12628.pdf> (дата звернення: 25.02.2025).

7. Психологія (загальна та вікова) : навч. посіб. / уклад. А. В. Аханова. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2021. 192 с. <http://surl.li/tynde> (дата звернення: 25.02.2025).

8. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с.

Інтернет-ресурси

1. <https://library.bdpu.org.ua/> Бібліотека БДПУ
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека імені В. І. Вернадського
3. <http://nplu.org/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
4. <https://zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека